LINDA RANTANEN

PEDOT

LIKE

© Linda Rantanen ja Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-48796-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND

FSC
www.fsc.org
MIX
Paperi | Tukee vastuullista metsänhoitoa
FSC® C195127

Sanotaan
ei sua tuu kukaan ottaa tosissaan
Näissä huoneissa sana sanaa vastaan hävitään
Ei oo silminnäkijää
Ai sä kuulit siit
meistä vaan osa päätyy uutisiin
Sä näät vaan huiput
nää on jäävuorii
Jotkut pistää niiden silmät kii
ne menee muihin mielenmaisemiin
Näin meille käy
ja meit on miljoonii

Jäävuorii | Rodeo

SISÄLLYS

Peto ... 9
Miksi? ... 13
Pedofiilin piirteet ... 19
Hyväksikäytön merkit ... 27
Virheellisiä uskomuksia ... 33
Jane ... 37
Maisa ... 45
Kristiina ... 51
Seksuaalikasvatuksen merkitys ... 59
Heli ... 65
Melissa ... 75
Annika ... 83
Netta ... 89
Pedofiilit verkkopeleissä ... 95
Amanda ... 101
Vilja ... 109
Miksi uhri häpeää? ... 115
Anneli ... 119
Groomaus ... 125
Etta ... 129
Susanna ... 139
Sanni ... 149
Naispedofiilien uhrit ... 165
Matias ... 169
Moona ... 177
Pitkä rikosprosessi ... 185
Perheellinen pedofiili ... 193
Juliana ... 197
Aatos ... 203
Pitkät jäljet ... 211
Yhteisön vastuu ... 223
Lopuksi ... 231
Hae apua ... 237
Lähteet ... 239

PETO

Hän on tavallinen suomalainen mies tai nainen. Hän pukeutuu neutraalisti, ei liioitellen tai huomiota herättäen. Hän on juuri sellainen, joka sulautuu ympäristöönsä ja herättää luottamusta.

Ehkä hän työskentelee tai toimii vapaaehtoisena jossain, jossa lapset ovat paljon tekemisissä aikuisten kanssa. Ehkä koulussa, urheiluseurassa tai vaikkapa seurakunnassa. Hänen roolinsa yhteisössä on tärkeä. Hänet tunnetaan luotettavana ja huolehtivana henkilönä. Hän on osallistuva naapuri, joka on aina valmis auttamaan.

Hän on pidetty henkilö, mukava seuralainen ja kiva naapuri, johon luottavat niin lapset kuin vanhemmatkin. Hänen seurassaan moni kokee olevansa turvassa.

Hänen olemuksensa on rauhallinen ja ystävällinen. Hänellä on kyky puhua ihmiset puolelleen ja saada heidät tuntemaan itsensä erityisiksi, erityisesti lapset. Hän ei koskaan ole liian tungetteleva, vaan osaa mitata etäisyyttä ja ottaa yhteyttä asteittain. Aikuinen, saati lapsi, ei heti tunne, että jotain on pielessä. Hän on vain tavallinen, ystävällinen aikuinen.

Hän on usein ylitsevuotavan kiinnostunut muista. Hän haluaa tietää lasten harrastuksista, kehuu kouluarvosanoja ja muistaa aina syntymäpäivän. Hänen puheensa on lempeää ja

siitä välittyy huolenpito. Hän saattaa olla erityisen huomaavainen silloin, kun lapsi on vailla perheen tuomaa suojaa tai hänen perhesuhteensa on ongelmallinen.

Aikuiset eivät välttämättä osaa nähdä häntä uhkana. Hän on turvallinen hahmo. Hän saattaa tehdä kaikkensa jäädäkseen mieleen hyvänä ja luotettavana henkilönä. Hän voi jakaa aktiivisesti omia muistojaan perheen kanssa vietetyistä juhlapyhistä, omista lapsistaan tai muista läheisistä.

On eri asia, onko mikään tästä totta. Kaikki voi olla osa pelkkää tarkkaan rakennettua kulissia – tai kokonaan valetta.

Yllä on hyvin karkeasti maalattu kuva siitä, miten huomaamaton ja yhteisöön sulautuva pedofiili voi olla. Hän voi olla kaikkea yllä mainittua, ja silloin hänen sairautensa on vaarallisimmillaan. Hän voi olla myös täysin päinvastainen: syrjäänvetäytyvä, häilyvä ja pelottava, epäsiisti, käytöksellään epäilyksiä herättävä ja selvästi muista poikkeava hahmo.

Petoja voi olla vaikea havaita keskuudessamme, koska heille ei ole yksiselitteisiä tuntomerkkejä.

MIKSI?

Pedot-kirja on syntynyt tarpeesta. Tarpeesta kertoa seksuaalisesta hyväksikäytöstä, tarpeesta tuoda esiin hälyttäviä merkkejä, tarpeesta saada kuuluviin uhrin ääni ja tarpeesta muuttaa asioita. Kirja keskittyy erityisesti kaikkein alisteisimmassa asemassa olevien uhrien tarinoihin eli lapsuudessa tapahtuneisiin hyväksikäyttöihin. Nuorin kirjassa kuultu on viisitoistavuotias, mutta suurin osa kokemuksensa jakaneista on ylittänyt jo täysi-ikäisyyden.

Uhrit esiintyvät pelkillä etunimillä. Osa nimistä on muutettu, osa on halunnut esiintyä omalla nimellään.

Kirjan nimi juontaa sen aiheeseen. Pedofiilit, pedot. Sana tulee termistä pedofilia, joka tarkoittaa lapsikohteista seksuaalihäiriötä. Termiä käytti ensimmäisen kerran wieniläinen psykiatri Richard von Krafft-Ebing vuonna 1886. DSM-tautiluokituksen mukaan henkilöllä on pedofiilinen häiriö, jos lapseen kohdistuva seksuaalinen kiinnostus on kestänyt yli kuusi kuukautta tai hän on syyllistynyt lapsen hyväksikäyttöön. Määritelmän mukaan tekijän on oltava yli kuusitoistavuotias ja vähintään viisi vuotta lasta vanhempi.

Pedofiilillä viitataan henkilöön, jolla on sukupuolinen kiinnostus esipuberteetti-ikäistä nuorempia lapsia kohtaan. Pedofiilit eivät tyypillisesti ole kiinnostuneita kaikista lapsista,

vaan yleensä kiinnostus rajoittuu tiettyyn lapseen tai suuntautuu tarkasti tiettyyn ikään ja sukupuoleen. Joillain tekijöistä on persoonallisuushäiriöitä, traumaattista taustaa tai vaikeuksia ihmissuhteissa, mutta tämä ei ole sääntö.

Suomessa yli 90 prosenttia lapseen kohdistuvista seksuaalirikoksista tuomituista on miehiä. Suurin osa heistä on 25–60-vuotiaita, joten joukossa on sekä nuoria aikuisia että eläkeikäisiä. Tuomittu voi usein vaikuttaa hyvin tavalliselta. Hän saattaa olla työssäkäyvä, perheellinen ja muutenkin ulkoisesti normaali. Monilla ei ole aiempaa rikostaustaa.

Kyseessä voi olla oma vanhempi, ystäväperheen aikuinen, naapuri, sukulainen tai esimerkiksi opettaja. Yhä useammin kontakti syntyy verkossa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, nettipeleissä tai keskustelusovelluksissa.

Lasta hyväksikäyttävä pedofiili hakee seksuaalisen kokemuksen myötä itselleen rakkauden ja tyydytyksen tunnetta. Samalla hän siirtää oman sisäisen ahdistuksensa alistetussa asemassa olevan lapsen kannettavaksi. Monilla tekijöillä on kognitiivisia vääristymiä, joilla he oikeuttavat toimintansa omassa mielessään, esimerkiksi siten, että lapsikin halusi sitä. Osa tekijöistä toimii sarjamaisesti ja saattaa hyväksikäyttää useita lapsia pitkän ajan kuluessa. Osa paljastuu vasta vuosien jälkeen uhrien kerrottua asiasta aikuisina. Lapsipornon hallussapito ja levittäminen liittyvät usein samaan kokonaisuuteen.

Tästä aiheesta on tärkeää puhua, koska hiljaisuus suojelee vääriä ihmisiä.

Lapsiin kohdistuva hyväksikäyttö on rikos, jossa lapsen luottamus rikotaan. Se jättää jälkiä, jotka vaikuttavat uhrien koko elämään.

Kun puhumme hyväksikäytöstä, rikomme vaikenemisen kulttuuria. Vaikeneminen on suojellut hyväksikäyttäjiä sukupolvien ajan. Puhuminen rikkoo tämän suojan ja tuo valoa sinne, missä on ollut pimeää. Puhumalla autamme uhreja tunnistamaan oman kokemuksensa. Moni ei tiedä kokeneensa hyväksikäyttöä ennen kuin kuulee jonkun muun kertovan omasta kokemuksestaan. Puhuminen voi sytyttää oivalluksen kipinän, joka johtaa toipumiseen.

Olet avannut kirjan, jota kukaan ei todennäköisesti haluaisi käydä läpi – mutta jokaisen pitäisi tehdä se. Minulta on kysytty lukemattomia kertoja syitä tämän kirjan kirjoittamiselle. Yksikään kysyjistä ei ole ollut seksuaalisen hyväksikäytön uhri. Jokainen kohtaamani uhri on toivonut, että tästä rikollisuuden muodosta puhutaan, myös he, jotka eivät kyenneet antamaan kirjaan haastattelua.

Meidän on luotava yhteiskunta, jossa häpeä ei kuulu uhrille. Kun puhumme avoimesti, siirrämme häpeän sinne, minne se kuuluu – tekijälle, ei uhrille. Mitä paremmin tunnistamme ilmiön mekanismit – kuten groomingin tai valtasuhteiden väärinkäytön – sitä paremmin osaamme puuttua niihin ennen kuin vahinkoa ehtii tapahtua.

Samalla meidän on mahdollistettava uhrien toipuminen. Tämä ei ole vain yksittäisten ihmisten taistelu. Tämä on yhteinen asia.

PEDOFIILIN PIIRTEET

Pedofiilin käyttäytyminen on usein huomaamatonta mutta systemaattista.

Pedofiilit eivät yleensä lähesty uhrejaan aggressiivisesti, väkivaltaisesti tai tuo aikomuksiaan suoraan esiin. Sen sijaan he rakentavat usein pitkiä ja huolellisesti suunniteltuja suhteita, joissa he pyrkivät luomaan uhrin kanssa läheisyyttä ja luottamusta. Tämä on yksi pedofiilien toiminnan keskeisistä piirteistä: heidän toimintatapansa hämärtää rajoja ja saa uhrin tuntemaan itsensä erityiseksi, tärkeäksi ja ymmärretyksi.

Pedofiilit voivat käyttää hyväkseen lapsen tai nuoren tarpeita ja heikkouksia. Esimerkiksi lapsi, joka kaipaa huomiota tai hyväksyntää, on altis uhriksi. Luottamuksen rakentaminen voi tapahtua hyvin hitaasti ja hienovaraisesti. Pedofiilit voivat esimerkiksi ilmaista kiinnostusta uhrin elämään, kuunnella hänen huoliaan tai jopa toimia lapsen tai nuoren elämän suojelijoina tai mentoreina.

Pedofiili voi ensin järjestää yksityisiä hetkiä lasten kanssa, kuten leikkejä, retkiä tai keskusteluja, jotka tuntuvat täysin tavallisilta. Ajan myötä hän alkaa luoda suhdetta, jossa lapsi tuntee, että hänelle annetaan erityistä huomiota. Hän saattaa kehottaa lasta pitämään salaisuuksia. Hänen lähestymistapansa on salakavala ja huomaamaton, mutta hänellä on kyky

manipuloida lapsen ajatusmaailmaa ja estää häntä kertomasta tapahtuneesta kenellekään. Pedofiili pyrkii siis tyypillisesti rakentamaan itselleen valta-asemaa uhrinsa elämässä. Hän voi saada lapsen tai nuoren myös tuntemaan, että hän on pedofiilille jollain tavalla velkaa.

Pedofiili voi pyrkiä toistuvasti saamaan uhrin huomiota ja läheisyyttä joka käänteessä. Hän voi esimerkiksi tarjota lapselle tai nuorelle jatkuvasti tukea ja apua, huomiota ja kehuja. Tämä lisää lapsen riippuvaisuutta pedofiilistä ja vahvistaa heidän suhdettaan.

Yksi pedofiilien keskeisistä toimintatavoista on luoda illuusio turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Hän saattaa käyttää uhria hyväkseen puhumalla siitä, kuinka tämä tulee aina suojelemaan häntä. Pedofiili voi luoda tunnelman, jossa uhri kokee olevansa turvassa ja erityinen. Tämä voi olla erityisen voimakasta tilanteissa, joissa lapsi kokee olonsa yksinäiseksi, hylätyksi tai hämmentyneeksi.

Lapsen tai nuoren psykologian ymmärtäminen on keskeinen osa pedofiilien toimintamallia. He saattavat käyttää hyväkseen uhrin heikkoja ja vaikutuksille alttiita kohtia, kuten perhesuhteiden ongelmia, mielenterveysongelmia tai kiusaamista. Pedofiili voi ilmaista sympatiaa ja tarjota ratkaisua tilanteeseen, joka tuntuu lapselle tai nuorelle liian suurelta käsiteltäväksi yksin.

Kun pedofiili on rakentanut luottamuksen, hän alkaa väärinkäyttää sitä. Ensin hän voi pyytää uhria tekemään jotain, joka tuntuu epämukavalta mutta ei heti ylitä rajaa. Pedofiili voi käyttää hyväkseen uhrin riippuvuutta tai pelkoa menettä-